

“Pedres amb nom”, el patrimoni jueu gironí a través d’una fotografia de Fagnoli

Avui s'obre al públic la nova mostra del Museu d'Història dels Jueus, que es podrà visitar fins a la primera quinzena de setembre.

El patrimoni jueu és un punt essencial del nostre passat i del nostre llegat material, de la nostra història i de la nostra cultura. La nova exposició del Museu d'Història dels Jueus, “Pedres amb nom”, permet oferir una mirada diferent envers aquest patrimoni i envers aquesta història, i posa l'accent en la importància de conjugar la recerca i l'anàlisi històrica amb les accions de divulgació del llegat cultural i patrimonial.

L'objectiu principal és mostrar el valor que es concedia ja fa gairebé cent anys al patrimoni jueu, dins del context del patrimoni artístic i iconogràfic català, a través de la mirada del fotògraf gironí Valentí Fagnoli, de qui enguany es commemora el 75è aniversari de la mort amb diferents exposicions i accions arreu de la ciutat.

En algun moment del primer terç del segle XX Fagnoli va fotografiar cinc làpides hebrees disposades en una composició artística, talment com si es tractés d'un exercici per demostrar la seva solvència com a fotògraf. Possiblement la fotografia va ser realitzada al claustre de Sant Pere de Galligants, aleshores seu del Museu Arqueològic Provincial, on hi havia dipositades algunes làpides hebrees originàries del Montjuïc de Girona. Els motius que el van portar a fer la fotografia són desconeguts, però aquesta podria ser una primera visió de les làpides hebrees de Girona com a patrimoni artístic i monumental, i no exclusivament com a objecte de debat filològic i històric.

Tanmateix, la imatge té relació amb el moviment intel·lectual i científic del moment. Si d'una banda els erudits locals i nacionals havien començat, ja feia un temps, a interessar-se per les restes hebraïques, les consideraven elements patrimonials i en publicaven articles acadèmics, de l'altra la fotografia indica que les làpides despertaren l'interès artístic i professional de Valentí Fagnoli.

Les làpides que apareixen a la fotografia provenen totes del cementiri jueu de Girona, el Montjuïc, i si primer van estar exposades al Museu d'Arqueologia, avui ho són al Museu d'Història dels Jueus, cedides per la Generalitat de Catalunya al Patronat Call de Girona (2000); les 29 pedres exposades conformen la col·lecció més important i destacable de làpides hebrees medievals de tot l'occident europeu.

“Pedres amb nom” parla dels noms escrits a la pedra i al paper, relata les històries de N'Estel·lina, d'En Caravida, de Na Baladre, o de l'infant encisador Jucef; ressegueix els noms hebraïcs inscrits a les làpides i en fa memòria, i es fixa en la mirada de Valentí Fagnoli cap al passat jueu gironí. Tot això a partir de la imatge meravellosa que el fotògraf gironí va extreure d'un patrimoni petri, antic i persistent, que forma part de l'important pòsit cultural judaïc de la ciutat.

Aquest nou projecte del Museu d'Història dels Jueus ha estat dissenyat per Cristina Masferrer Estudi i ha estat possible gràcies a la generositat de la Fundació Ramon Mascort, que ha cedit la imatge de la qual parteix i es nodreix tota l'exposició; i gràcies al Museu de l'Empordà i al Museu d'Art de Girona, que han cedit les làpides que no són de la col·lecció gironina, i gràcies a l'Arxiu Històric i a l'Arxiu Municipal de Girona, els quals contenen una documentació excel·lent i exhaustiva sobre la història de la comunitat jueva gironina. En la recerca que ha precedit aquesta exposició hi han tingut un paper fonamental Jordi Casanovas Miró i Irene Llop Jordana, a més a més de l'Institut d'Estudis Nahmànides.

La mostra, d'accés lliure i gratuït, es troba a les sales temporals del museu i es pot visitar a partir d'avui fins a la primera quinzena de setembre.